

Vergaderjaar 2018–2019

27 565

Alcoholbeleid

Nr. 174

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 14 maart 2019

Om de naleving van de leeftijdsgrens bij de verkoop van alcohol te meten, heb ik onderzoeksbureau Objectief de opdracht gegeven om in het najaar van 2018 bij verschillende verstrekkers de naleving van de leeftijdsgrens te onderzoeken. Hierbij informeer ik u over de uitkomsten van dit onderzoek¹.

Naleving leeftijdsgrens alcohol 2018

Sinds de leeftijdsgrens voor het kopen van alcohol in 2014 is verschoven, van 16 naar 18 jaar, is er twee keer eerder een landelijk nalevingsonderzoek uitgevoerd. In 2015 bedroeg het gewogen totale nalevingscijfer 21,5%, in 2016 was dit 35,8%. In het Nationaal Preventieakkoord is, samen met de betrokken verstrekkers, de doelstelling uitgesproken om de naleving in 2030 naar 100% te doen stijgen. Om zicht te houden of verstrekkers op de goede weg zitten om tot 100% naleving in 2030 te komen, zijn tussentijdse metingen van belang.

Om de naleving van de leeftijdsgrens bij de verkoop van alcohol in 2018 te meten, zijn er in totaal 2309 aankoopopdrachten uitgevoerd door 17-jarige testkopers. Deze test aankopen zijn gedaan in avondwinkels, cafetaria's, horecagelenheden, slijterijen², sportkantines, supermarkten³ en via thuisbezorgkanalen⁴. Het betreft een aselechte steekproef met nationale representativiteit.

In 2018 bedraagt het totale gewogen nalevingscijfer 37,7%. De slijtersbranche (73,3%) en de supermarktbranche (68,9%) zijn voor wat betreft de

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

² Onderscheid gemaakt tussen borrelshops, ketenslijterijen en zelfstandige slijterijen.

³ Onderscheid gemaakt tussen ketensupermarkten en zelfstandige supermarkten.

⁴ Onderscheid gemaakt tussen maaltijdbezorgdiensten, thuisbezorgende landelijke ketens en webshops.

naleving een eind op de goede weg. Avondwinkels scoren met 34,7% aanzienlijk lager. De cafetaria's (20,7%), sportkantines (20,2%) en horecagelegenheden (17,5%) scoren ver onder een acceptabel niveau van naleving. De laagste naleving wordt bereikt door thuisbezorgkanalen met een nalevingspercentage van 9,5%.

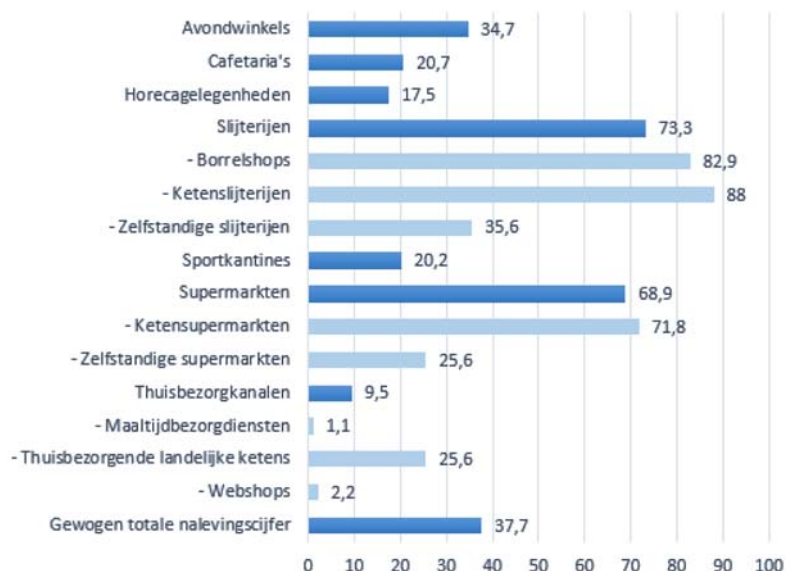
Met deze cijfers kom ik tot de conclusie dat een minderjarige in meer dan 60% van de gevallen alcohol kan kopen. In horecagelegenheden, sportkantines en cafetaria's is dit zelfs ongeveer 80% van de gevallen en via thuisbezorgkanalen krijgt 90% van de jongeren zonder problemen alcohol in bezit. Ik vind het teleurstellend dat er geen significante verbetering heeft plaatsgevonden ten opzichte van 2016. In het belang van de volksgezondheid en het beschermen van jongeren vind ik het noodzakelijk dat de leeftijdsgrens voor het verstrekken van alcohol beter nageleefd gaat worden.

Hoewel er geen significante verbetering is bereikt, is er ook geen significante verslechtering. Echter, in het geval van naleving van de leeftijdsgrens bij de verkoop van alcohol ben ik van mening dat stilstand achteruitgang is. Het is belangrijk dat jongeren worden beschermd tegen de schadelijke gevolgen van alcohol. De rol die verstrekkers daarbij spelen mag niet onderschat worden.

Om deze redenen heb ik de betrokken verstrekkers op hun verantwoordelijkheid aangesproken en hen gevraagd hoe zij ervoor gaan zorgen dat de naleving verbetert. Niet voor niets hebben zij zich gecommitteerd aan de afspraak om de naleving drastisch te verbeteren. In een bijeenkomst met de betrokken verstrekkers heb ik hen gevraagd om een reactie op de cijfers. De verstrekkers met de hoogste naleving, in dit geval ketenslijterijen en -supermarkten, gaven aan blij te zijn met de stijging van het nalevingspercentage. Zij waren in 2016 ook al koploper maar hebben laten zien dat er nog altijd verbetering mogelijk is. De verstrekkers met het laagste nalevingspercentage gaven aan geschrokken te zijn van de cijfers. Dat een forse inhaalslag noodzakelijk is om te komen tot 100% naleving werd door alle verstrekkers onderstreept.

In onderstaande tabel⁵ zijn de nalevingspercentages per verstrekker in 2018 weergegeven.

⁵ Extra toelichting: hoofdcategorie in donkerblauw, subcategorie in lichtblauw. Gewogen totale nalevingscijfer is exclusief thuisbezorgkanalen.

Acties ter verbetering naleving

De maatregelen genoemd in het Nationaal Preventieakkoord, welke in samenwerking met de betrokken verstrekkers tot stand zijn gekomen, zijn hard nodig om de gestelde doelstellingen van 2030 te kunnen behalen. Het is aan de verstrekkers om te bewijzen dat zij, met het uitvoeren van deze acties, de naleving naar 100% kunnen brengen.

Een aantal acties om de naleving te versterken is al gestart. Zo wordt onder andere de aanpak van de gemeente Utrecht, waarbij horecabedrijven en de gemeente de handen ineenslaan, uitgebreid naar tien andere gemeenten. Daarnaast worden in 2019, in samenspraak met de verschillende verstrekkers, e-learningen ontwikkeld om verantwoorde verstrekking te bevorderen. Uit het nalevingsonderzoek is gebleken dat de belangrijkste voorspeller voor het naleven van de leeftijdsgrens bij de verkoop van alcohol het vragen naar een ID-bewijs is. Dit zal worden meegenomen in de ontwikkeling van de e-learningen. Verder sluiten alcoholproducenten en sportsector zich aan bij de NIX18-campagne. Hierdoor kan de NIX18 boodschap op veel meer uitingen worden meegenomen, waardoor de leeftijdsgrens wordt benadrukt.

Daarnaast blijf ik me ook inzetten voor betere naleving door via NIX18 en NIX zonder ID, de NIX18-norm te versterken en aandacht te blijven schenken aan het vragen om en tonen van het ID bij de aankoop van alcohol. Verder hebben partijen aan de preventietafel aangegeven dat de prikkel om de wet na te leven ontbreekt als er niet gehandhaafd wordt. Ik vind het daarom belangrijk dat gemeenten hun toezichhoudende verantwoordelijkheid nemen. Om die reden zet ik me samen met onder andere de VNG in voor betere handhaving door gemeenten met behulp van een handhavingprotocol. Voorts ben ik gestart met de internetconsultatie van de wijziging van de Drank- en Horecawet. In het wetsvoorstel stel ik onder meer regels voor de verkoop van alcohol via thuisbezorgkanalen, dat met 9.5% het laagste nalevingspercentage heeft. De regels hebben tot doel om de naleving van de leeftijdsgrens door thuisbezorgkanalen te verbeteren. De internetconsultatie staat voor iedereen open en loopt tot 1 mei 2019.

Tot slot, heb ik in het Nationaal Preventieakkoord afgesproken om elke twee jaar de naleving te meten (Kamerstuk 32 793, nr. 339). Gelet op de

teleurstellende nalevingspercentages van 2018 en de belofte van de verstrekkers om de naleving te verbeteren, zal ik met instemming van de betreffende partijen in 2019 een extra meting doen. Hierdoor kunnen verstrekkers, gemeenten en VWS extra worden gestimuleerd om de naleving te verbeteren.

De Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
P. Blokhuis